

Обмеження експорту української агропродукції протирічить Угоді про асоціацію – німецькі експерти

Протекціоністські заходи низки європейських країн щодо транспортування української агропродукції вдарили як по Україні, так і по міжнародній продовольчій безпеці. Такого висновку дійшли експерти Німецької економічної групи, яка консультує український уряд, передає [«Укрінформ»](#).

Надійний сухопутний транзитний коридор без перешкод є вирішальним не тільки для України, але й для міжнародної продовольчої безпеки. Нарешті, це політичне питання продовжуватиме відігравати важливу роль у процесі вступу України в ЄС”, – зазначається в аналітичній записці.

Експерти нагадали, що у квітні 2023 року український агропродовольчий експорт отримав серйозний удар: Польща, Угорщина, Словаччина та Болгарія заборонили ввезення з України зернових, олійних культур та багатьох інших продуктів харчування до кінця червня. Крім того, Польща заборонила транзит.

Односторонні та раптові рішення щодо заборони імпорту та транзиту не узгоджуються з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС та нормами спільного ринку ЄС і СOT”, – наголосили вони.

Важливо, що ЄС ввів заборони не лише на пшеницю та кукурудзу, на які діють тарифні квоти (TRQ) згідно з Угодою про асоціацію. Але цей захід також стосується насіння ріпаку та соняшнику, які вже багато років користуються безмитними режимами з ЄС.

Після двох тижнів консультацій Європейська комісія оголосила про заміну цих односторонніх заборон винятковими тимчасовими превентивними заходами ЄС, які забороняють імпорт пшениці, кукурудзи, ріпаку та насіння соняшнику до п'яти держав-членів ЄС, включаючи Румунію, але не транзит.

Заборона ЄС охоплює \$0,4 млрд місячного експорту України (близько третини загального експорту цієї продукції Україною), у квітні український агропродовольчий експорт до чотирьох країн, які ввели заборони, впав на 68% – до \$0,1 млрд.

Переорієнтація України на інші країни призвела до нових затримок і додаткових витрат, зауважують експерти.

Втім, рішення ЄС не вирішило торговельної невизначеності. Країни вже закликали розширити обсяг і тривалість обмежень, тоді як інші країни-члени ЄС висловлюють стурбованість щодо наслідків для вільної торгівлі товарами на внутрішньому ринку ЄС.

21 квітня транзит через Польщу був відновлений. Однак були висунуті додаткові вимоги, зокрема конвої та GPS-трекери. Українські експортери повідомили про тривалі затримки транзиту та великі черги на кордоні. Крім того, експорт, який потребував перевантаження або очікування в портах, залишався складним.

Приводом для заборони стали протести фермерів і необхідність запобігти збоєм на ринку та збитку виробникам, які страждають від низьких цін на тлі активізації експорту зерна з України в рамках Ініціативи ЄС щодо автономних торговельних заходів та «шляхів солідарності». Дійсно, фізичні обсяги українського імпорту в ЄС подвоїлися з 7,9 млн тонн у 2021 році до 16 млн тонн у 2022 році. Третина додаткового імпорту припадає на п'ять сусідніх країн, при цьому Польща імпортувала додатково 2,4 млн тонн у 2022 році порівняно з 2021 роком, за нею йдуть Румунія та Угорщина – по 1,3 млн тонн додатково.

Однак вплив цього припливу зерна на ринки сусідніх країн

неочевидний”, – стверджують економісти.

Ринкові ціни на зерно впали у перші місяці 2023 року порівняно з піком навесні 2022 року, але так і залишилися значно вищими за довоєнний рівень.

Для України рішення ЄС, мабуть, «найкраще з гірших», – зауважують експерти. Найкраще було б не мати заборони, але поточна угода зберігає доступ до більшості ринків ЄС та інших країн через транзит. І, формально, рішення тимчасове. З іншого боку, це рішення потребує суттєвої короткострокової переорієнтації, що означає додаткові втрати на додаток до тих, які понесли експортери через заборони, зазначається у висновках.

На початку травня Європейська комісія [запровадила](#) виняткові та тимчасові запобіжні заходи, якими буде обмежено вільний обіг чотирьох українських аграрних товарів – пшениці, кукурудзи, ріпаку та соняшника – на території Болгарії, Польщі, Румунії, Словаччини та Угорщини.

Заходи набули чинності 2 травня й триватимуть до 5 червня 2023 року, але за потреби можуть бути продовжені. У цей період згадані товари можуть імпортуватись у всі держави ЄС, окрім згаданих п'яти. Водночас через їхню територію може здійснюватись транзит української продукції.

Паралельно Болгарія, Угорщина, Польща та Словаччина зобов'язалися скасувати запроваджені у квітні односторонні заходи щодо пшениці, кукурудзи, насіння ріпаку та соняшнику, а також будь-якої іншої продукції, що походить з України.